

РАЗДЕЛ 1

ИСТОРИЧЕСКИЕ, ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ,

ЯЗЫКОЗНАНИЕ

1.1 Социально-гуманитарные дисциплины

УДК 001:94(4)''

ПРАВЯДЗЕННЕ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧЫЦКАЙ РАБОТЫ Ў ВІЦЕБСКИМ ТЭХНАЛАГІЧНЫМ ІНСТЫТУЦЕ ЛЁГКАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ Ў 1984 ГОДЗЕ

Хаданёнак В.М., к.г.н.

*Віцебскі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт,
г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь*

Рэферат. У артыкуле разглядаецца правядзенне навукова-даследчыцкай работы ў Віцебскім тэхналагічным інстытуце лёгкай прамысловасці ў 1984 г. Асабліва ўвага надаецца дзейнасці студэнцкага навуковага таварыства, удзелу супрацоўнікаў у міжнародных канферэнцыях, укараненню ў гаспадарку краіны навуковых распрацовак, аб'ёму фінансавання НДД, выкананню праграм і каардынацыйных планаў.

Ключавыя словы: навукова-даследчыцкая работа, доктарскія і кандыдацкія дысертацыі, студэнцкае навуковае таварыства, гаспадарча-дагаварныя работы, публікацыйная актыўнасць і выдавецкая дзейнасць.

Згодна з праграмнымі дакументамі, уся работа калектыва інстытута ў 1984 г. была скіравана на выкананне рашэнняў XXVI з'езда КПСС, травеньскага і лістападаўскага пленумаў ЦК КПСС, пастановаў ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР № 271 "Аб павышэнні эфектыўнасці навукова-даследчыцкай работы ў вышэйшых навучальных установах", № 814 "Аб мерах па паскарэнні навукова-тэхнічнага прагрэса і народнай гаспадарцы", якія былі арыентаваны на далейшае павышэнне якасці навукова-даследчыцкіх работ, тэарэтычнага ўзроўню даследаванняў і ўкараненне вынікаў у вытворчасць [1, ар. 45].

Усяго у 1984 г. у інстытуце працаваў 241 чалавек з ліку прафесарска-выкладчыцкага складу. З іх 4 – прафесары і доктары навук, 116 дацэнтаў і кандыдатаў навук, 121 старэйшы выкладчык і асістэнт. Апроч таго, 111 чалавек складалі вучэбна-дапаможны персанал, 60 – адміністрацыйна-кіраўнічы, 37 – навукова-даследчыцкі сектар і 11 – персанал галіновай лабараторыі [1, ар. 45]. Аб'ём фінансавання навукова-даследчыцкай работы склаў 444 тысячы рублёў, у тым ліку па гаспадарчых дамовах – 434 тысячы рублёў. Эканамічны эфект ад укаранення вынікаў НДР інстытута па падцверджаных прамысловымі прадпрыемствамі звестках склаў 749, 94 тыс. рублёў, альбо 1, 78 рублёў на 1 рубель выдаткаў. Шмат якія навуковыя распрацоўкі былі выкананы на ўзроўні вынаходніцтваў.

Актыўна вялася вынаходніцкая і рэгістрацыйна-патэнтная дзейнасць на міжнародным узроўні. Так, патэнтнымі ведамствамі Японіі, ФРГ і Швейцарыі было выдадзена 8 рашэнняў пра выдачу патэнтаў на 4 аб'екты вынаходніцтва: "Способ вязання пятки", "Способ вязання чулочна-носочнага изделия", "Круглая основовязальная машина", "Фильтрующий рукав". Адно вынаходніцтва было ўкаранена ў народную гаспадарку.

Колькасць гаспадарчых дагавароў, якія выконваліся па пастановах урада, планах галіновых міністэрстваў і ведамстваў, а таксама міжвузаўскай мэтавай праграме склала 72,7 % (16 з 22). Сярэднія выдаткі на выкананне 1 гаспадарчага дагавора склалі 17,7 тыс. рублёў [1, ар. 54].

Аб'ём гаспадарчых дагавароў НДР, якія выконвала галіновая навукова-даследчыцкая лабараторыя склаў 60 тысяч рублёў. У складзе лабараторыі працавала 10 штатных супрацоўнікаў (1 – загадчык, 1 – малодшы навуковы супрацоўнік, 2 – старшых інжынеры, 3 – інжынеры, 1 – старшы лабарант, 2 – лабаранты). Апроч таго, працавалі 22 сумяшчальнікі (з іх 10 выкладчыкаў, у тым ліку 1 доктар тэхнічных навук і 6 кандыдатаў тэхнічных навук) [1, ар. 55]. У рабоце галіновай навукова-даследчыцкай лабараторыі ўзяў удзел 21 студэнт. Яны

праводзілі напрацоўку ўзораў аэрадынамічнай пражы, тканіны, трыкатажу, даследавалі фізіка-механічныя ўласцівасці ніцяў.

У выніку выканання НДР на Пінскім вытворчым прадзільна-трыкатажным аб'яднанні была ўсталявана машына ПКБ-225-ШГ для вытворчасці воўнахімічных ніцяў аэрадынамічным спосабам. Напрацавана вопытная партыя (300 кг.) воўнакапронавых ніцяў. На Віцебскай панчошна-шкарпэтачнай фабрыцы быў распрацаваны асартымент панчошна-шкарпэтачных вырабаў з бавоўнакапронавых эластычных ніцяў.

Між тым, існавалі і пэўныя цяжкасці. Так, рэгулярна не выконваліся заяўкі інстытута на набыццё абсталявання і прыбораў. Тым не менш у 1984 г. для інстытута за кошт гаспадарча-дагаварных сродкаў было набыта абсталявання на суму 114,7 тыс. рублёў. У яго ўваходзіла ў тым ліку: вылічальна-кіруемая мікрапрацэсарная сістэма – 15 ВУМС – 28-025 (2 штукі) коштам 28 тысяч рублёў кожная; прылада сувязі з аб'ектам УСО – 004 (2 штукі) на суму 7,6 тысячы рублёў; рэабат ПР-18-2 на суму 7,2 тыс. рублёў; лічбава-аналагавы пераўтваральнік ЦАП (2 штукі) на суму 500 рублёў [1, ар. 58].

За кошт дзяржбюджетных сродкаў было набыта наступнае абсталяванне: сістэма аўтаматычнага праектавання “Кулон 1” на базе ЭВМ “Электроніка 100-25” коштам 153,6 тысячы рублёў; прамысловы рэабат ТУР – 104 коштам 36,6 тысячы рублёў [1, ар. 58].

У 1984 г. у НДР узялі ўдзел 221 выкладчык (91,7 % ад усёй колькасці ПВС). Супрацоўнікамі інстытута было надрукавана 133 артыкулы і тэзісы паведамленняў, у тым ліку 11 артыкулаў у часопісе “Известия вузов”, выдадзена 1 манаграфія “Основы гибкого производства деталей машин и приборов”. Агульны аб'ём выданняў склаў 57,82 друкаваныя аркушы, аб'ём артыкулаў і тэзісаў паведамленняў – 43,82 друкаваныя аркушы, манаграфіі – 14 аркушаў [1, ар. 64].

Актыўна вялася работа ў галіне навукова-даследчыцкай дзейнасці і сярод студэнтаў. Асноўнымі формамі НДРС былі: работа ў студэнцкіх навуковых гуртках; работа ў студэнцкім бюро перакладаў; выкананне курсавых і дыпломных работ даследчыцкага характару; удзел у гаспадарча-дагаварных і дзяржбюджетных работах пры кафедрах; удзел у работах па дагаварах і творчым супрацоўніцтве; даследчыцкая работа, якая выконвалася ў навуковых экспедыцыях [2, ар. 1]. У 1984 г. у студэнцкай НДР удзельнічала 97,4 % студэнтаў (2047 чалавек). У гуртках удзельнічае 1221 студэнт (58,2 % ад усіх студэнтаў дзённага аддзялення).

Згодна з заключэннем дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі, 235 дыпломных работ і праектаў (36 %), абароненых выпускнікамі інстытута, маюць практычнае значэнне. Напрыклад, студэнтка швейнага факультэта Багданава О. В. выканала дыпломны праект па рэканструкцыі Бендэрскай швейнай фабрыкі (эксперыментальнага цэха). У выніку ўкаранення дасягнута скарачэнне тэрміна прапрацоўкі мадэляў. Гадавы эканамічны эффект склаў 22898 рублёў [2, ар. 2].

У 1984 г. у інстытуце праводзілася 17-я навукова-тэхнічная канферэнцыя выкладчыкаў і студэнтаў. На 13 секцыях было заслухана 435 студэнцкіх паведамленняў. У рабоце канферэнцыі ўзялі ўдзел студэнты Кіеўскага тэхналагічнага інстытута лёгкай прамысловасці, Іванаўскага тэкстыльнага інстытута, Маскоўскага тэхналагічнага інстытута лёгкай прамысловасці і інш.

Ва ўсесаюзнай студэнцкай канферэнцыі “Студэнт і навукова-тэхнічны прагрэс” у Навасібірскім дзяржаўным універсітэце з паведамленнем “Существование предельного цикла одной автономной системы с тремя особыми точками” выступіла студэнтка Дзівакова С. А. У 1984 г. у інстытуце па 12 вучэбных дысцыплінах былі праведзены прадметныя алімпіяды. У іх узялі ўдзел 1104 студэнты. Апрача таго было праведзена 8 конкурсаў па спецыяльнасцях.

У 1984 г. у інстытуце быў арганізаваны агляд кафедр на лепшую пастаноўку вынаходніцкай і патэнтна-ліцэнзійнай работы. Найлепшых поспехаў дасягнула кафедра тэхналогіі канструкцыйных матэрыялаў. Супрацоўнікамі кафедры было пададзена 18 заявак на мяркуемыя вынаходніцтвы.

Актыўна ўдзельнічалі выкладчыкі і ў міжнародных канферэнцыях і стажыроўках. Да прыкладу, дацэнт кафедры “Машыны і апараты лёгкай прамысловасці” Сіпараў Г. В. знаходзіўся на стажыроўцы ў Чэхаславацкай рэспубліцы. Ён удзельнічаў у міжнароднай канферэнцыі “Робат – 84” у горадзе Брно, дзе выступіў з паведамленнем “Выбор типа манипулятора для обувной и швейной промышленности”. У сваю чаргу старшы выкладчык кафедры замежных моў Манькова А. В. была камандыравана на курсы германістаў у ГДР.

Такім чынам, навукова даследчыцкая работа ў Віцебскім тэхналагічным інстытуце лёгкай

прамысловасці ў 1984 г. вялася на высокім узроўні. Пра гэта сведчаць статыстычныя паказчыкі. Выкладчыкі і студэнты інстытута актыўна ўдзельнічалі ў рабоце навуковых устаноў, міжнародных канферэнцый і форумуаў, вылучаліся інтэнсіўнай выдавецкай і публікацыйнай актыўнасцю.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Дзяржаўны архіў Віцебскай вобласці. Фонд 1331. Вопіс 1. Справа 463. “Отчёт о научно-исследовательской работе института за 1984 год”.
2. Дзяржаўны архіў Віцебскай вобласці. Фонд 1331. Вопіс 1. Справа 464. “Годовой отчёт о работе студенческого научного общества за 1984 год”.
3. Дзяржаўны архіў Віцебскай вобласці. Фонд 1331. Вопіс 1. Справа 462. “План научно-исследовательских работ на 1984 год”.
4. Дзяржаўны архіў Віцебскай вобласці. Фонд 1331. Вопіс 1. Справа 465. “Документы по проведению конкурсов на лучшие студенческие работы (темы и списки работ за 1984–1988 гг.)”.

УДК 1 (091)

ПРЕДСТАВЛЕНИЕ О КРИТИЧЕСКОМ МЫШЛЕНИИ В АНТИЧНОЙ ФИЛОСОФИИ

Далимаева Я.С., студ., Хаданёнак В.М., к.и.н.

*Витебский государственный технологический университет,
г. Витебск, Республика Беларусь*

Реферат. В статье рассматриваются подходы философов античности к критическому мышлению и их понимание этого понятия. Особое внимание уделяется значимости метода сократического диалога, который является основой сократической философии и приводит к развитию критического мышления у участников диалога. Делается вывод, что критическое мышление есть способность оценить информацию и принять обоснованные выводы на основе прочных доказательств и критериев истинности. Подчеркивается значимость критического мышления в античной философии и традиционные методы, используемые для его развития.

Ключевые слова: критическое мышление, античная философия, метод сократического диалога.

Критическое мышление – одна из важнейших составляющих развития личности. Благодаря критическому мышлению мы способны рассматривать вопросы со всех сторон и находить оптимальные способы решения сложных задач [1, с. 217]. Уже в глубокой древности философы замечали, что принятие информации необходимо совершать не пассивно, а скорее активно, постоянно анализируя ее на достоверность и обоснованность. И это ставило критическое мышление в центр внимания у многих античных философов.

В своих работах античные философы отмечали, что критическое мышление нельзя рассматривать как легковверное принятие убеждений и мнений. Наоборот, это способность оценить информацию и принять обоснованные выводы на основе прочных доказательств и критериев истинности. Наиболее известным методом развития критического мышления является метод сократического диалога [3, с. 12]. Сократ использовал остроумные и провокационные вопросы, чтобы заставить учеников подвергнуть свои верования сомнению и выявить логические ошибки в собственных рассуждениях. Он предпочитал не давать ответы на вопросы, а задавать дополнительные вопросы, чтобы ученики могли размышлять и обращать внимание на наиболее важные аспекты дискуссии. Эти вопросы должны заменять собой любые попытки утверждения истины, так как именно посредством их собеседник сам приходит к необходимому пониманию вещей, создавая истину сам. Говоря в научных терминах, в сократическом диалоге внешнему софистическому знанию противопоставляется внутреннее – философское, находящееся в каждом.

Такой подход к критическому мышлению можно найти во многих других античных трудах по философии. Например, Платон считал, что критическое мышление – это необходимый навык не только философа, но и любого ответственного гражданина. В диалоге